

Notre Dame'ları yakmak ve yıkmak

Garbis ALTINOĞLU

18 Nisan 2019

Aydın Çubukçu 16 Nisan'da Evrenselde yayınlanan Notre Dame yangını başlıklı yazısında, bu ünlü katedralde çıkan yangın konusunda, özellikle İslamcı kesimden kimilerinin sevinç çığlıkları atmalarına değindikten hemen sonra kimi solcu' zihniyetlerin Engizisyonun merkezi yandı, boş ver gitsin' mealindeki sözler söylediğini belirtmiş.

Doğrusu buna hiç şaşırmadım. Ne yazık ki ülkemizde ve büyük olasılıkla dünyanın başka yerlerinde de yakın ve uzak geçmişte yapılmış ve mimarlık, estetik ya da kültür açısından değer taşıyan eski binaların (köşk, saray, dinsel tapınak, sur, kale, heykel vb.) muhafaza edilmesi gereğini kavrayamayan, hatta onların yıkılması gerektiğini düşünen pek çok devrimci bulunuyor. Böylesi ilkel görüşlerin Notre Dame katedrali yangınının ardından bir kez daha dile getirilmesi bana, Ekim 2015'de facebook sayfamda yaşadığımız bir tartışmayı anımsattı.

O sıralar Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan ve AKP iktidarının, onyıllardır cumhurbaşkanlarının oturduğu Çankaya Köşkünü yıkacağı yolunda haberler çıkmış ve internette bu yıkım planına karşı bir imza kampanyası başlatılmıştı. Bu haberi facebook sayfamda duyurmam üzerine çok sayıda lehte ve aleyhte yorum yapılmış ve tarihsel nitelik taşıyan anıtların, binaların, heykellerin vb. yıkılıp yıkılmaması konusu tartışılmıştı. Böylesi binaların yıkılması gerektiğini savunanlar Çankaya Köşkünün geçmişte zengin bir Ermeniye ait olduğu ve haksız olarak el konan bu köşkün, Kemalist rejimin yıkım ve asimilasyon politikalarının sembolü olduğunu ileri sürüyorlardı. Ama bazı yıkım yanlıları da, bu tür yapıların hepsinin eski rejimin simgesi olduklarını ve dolayısıyla

hepsinin de yıkılması gerektiğini savunuyorlardı.

Ben ise bu argümanlara şöyle karşılık vermişim:

26 Ekim 2015

Anlaşılan sadece şovenist ve IŞİD zihniyetine sahip Türkler değil, adeta onları taklit eden bir kısım Kürt kardeşlerim de tarihsel mirası yıkmaya, yakmaya ve yok etmeye pek meraklılar. Mevlana böyle düşünenleri kastederek şöyle demişti:

Yapım için Grek işçileri, yıkım için ise aksine Türk işçileri almak gereklidir. Zira dünyanın yapımı Greklere özgüdür. Yıkım ise Türklere ayrılmıştır. Tanrı evreni ilk kez yaratınca, ilkin tasasız kafirlere can verdi Onlar taşların zirvelerinde, tepeler üzerinde birçok kent ve kaleler yükselttiler Ama Tanrı işleri öyle düzenledi ki, yavaş yavaş bu yapılar yıkmaya yüz tuttular. O zaman Tanrı, gördükleri bütün yapıları, saygı duymadan, acımasız yıksınlar diye Türkleri yarattı. Türkler yıktılar ve hala yıkıyorlar. Kıyamet gününe kadar bunu yapacaklar. Sonunda Konya'nın yıkılması, adaletsiz ve acımasız Türklerin elinden olacak' (Aktaran Doğan Avcıoğlu, Türklerin Tarihi, Birinci Kitap, s. 157) Mevlana'nın bu saptanmasına tümüyle katılmasam da, onun söylediklerinin önemli bir gerçeklik payı taşıdığını kabul ediyorum.

Ben bazı istisnai durumlar (Atatürk heykelleri gibi şovenizmin ve faşizmin simgesi olan ve halk yararına kullanma olanağı çok sınırlı olan yapıtlar) dışında, eski yapıların, anıtların ve diğer tarihsel miras öğelerinin yıkılmasına karşıyım. Er ya da geç Türkiye'de bir devrim olduğunda ve bir halk iktidarı kurulduğunda, TBMM binasını, Kaçaksarayı ve benzer yapıları yıkmak ve yerle bir etmek mi gerekecek? Tam tersine böylesi yapıları halkın ve özellikle çocukların ve gençlerin, hatta yaşlıların gereksinimlerini karşılamak için birer okuma, kültür, eğlenme, dinlenme yerleri haline getirmek çok daha akıllıca olmayacak mı?

26 Ekim 2015

Cesaretleri cehaletlerinden gelen, eski rejimden kalan sarayları, şatoları, dinsel tapınakları yakıp yıkmayı öneren ve böylece çoooo devrimci olduğunu sanan yarı-cahillerimize bir şey öğretmeyi amaçlamıyorum. Onların mantığıyla hareket edecek olursak, Osmanlı'dan bu yana inşa edilmiş olan bu tür yapıların örneğin Yıldız Sarayının, Topkapı Sarayının, Dolmabahçe Sarayının ve tabii başka binaların da vb. hep yıkılması, yıkılması gerekir. Dahası bu mantıkla hareket edecek olursak aristokratların, paşaların ve diğer yüksek devlet görevlilerinin yaptırdığı köşklerin, hatta kiliselerin, camilerin yanı sıra devlet binalarının, cezaevlerinin vb. hep yıkılıp yıkılması gerekecektir. Ben burada facebook sayfamı izleyenlerin konuya ilişkin bilgilerine küçük bir

katkı yapmakla yetineceğim.

Yakın tarihin kaydettiği önemli devrimlerde, bu devrimleri yöneten parti ve kadrolar asla böyle bir yakıp yıkma yolu tutmamışlar ve hemen hemen her zaman sözkonusu binaları yeni, devrimci rejimin ve halkın gereksinimleri için kullanmışlardır. Bazan, örneğin, Paris Komünü devriminde saldırganlarla Komünarlar arasındaki çatışmalarda olduğu gibi bazı antik binalar ve yapıtların zarar gördüğü bir gerçektir. Ama bu elbette, devrimci güçlerin böylesi binaları ve yapıtları kasıtlı olarak yakıp yıktığı anlamına gelmemektedir. Türkiye’de yaşanacak bir devrimde de bu böyle olacaktır. Ama, bir başka notumda da belirttiğim gibi şovenizmin, faşizmin ve militarizmin sembolü niteliğinde olan heykeller ya da işkencehaneler, hatta cezaevleri yıkılabilir. Fransa’da ünlü Bastille Kalesi, 1789 devriminden sonra yıkıldı ama Rusya’da, siyasal tutsakların tutulduğu Peter ile Paul Kalesi, devrimden sonra yıkılmadı ve bir müzeye dönüştürüldü. Türkiye ve Kürdistan’da bir devrimin gerçekleşmesi halinde Diyarbakır Cezaevi, Mamak Askeri Cezaevi gibi yerler yıkılabilir ya da eski rejimin iğrenç ve insanlık-düşmanı yüzünü sergilemek için bir çeşit müzeye dönüştürülebilir.

Bellibaşlı devrimlere şöyle kabaca göz attığımızda şunu görüyoruz:

Fransa’da 1789 burjuva-demokratik devriminde sırasında ve sonrasında,

Rusya’da 1917 Ekim Devrimi sırasında ve sonrasında,

Çin’de 1949 Halk Devrimi sırasında ve sonrasında eski rejimin sembolleri olan saraylar yıkılmadı. Ve hemen hemen hepsi bugün de ayakta.

Fransa’da -şimdi Ulusal Meclis binası olarak hizmet gören- Bourbon Sarayı, 1789 devriminden sonra müzeye dönüştürülen Louvre Sarayı, şimdi Fransa Senatosu binası olarak kullanılan Luxembourg Sarayı ve daha pek çok irili ufaklı saray devrimden sonra değişik gereksinimler için kullanılmak üzere muhafaza edildi.

Rusya’da St. Petesburg’daki (=Leningrad) Kışlık Saray, Tsarskoe Selo’daki Yazlık Saray, St. Petersburg’un dışındaki Petershof Sarayı, Moskova’daki Katerina (ya da Golovin) Sarayı, gene Moskova’daki Büyük Kremlin Sarayı ve diğer pek çok saray devrimden sonra yıkılmadı.

Çin’de Yasak Kent ya da İmparatorluk Sarayı yıkılmadı ve devrimden sonra müzeye dönüştürüldü. Değişik hanedanlara bağlı daha bir dizi büyük saray da devrimden sonra yıkılmadı. (İlgilenenler bunların listesine Vikipedya’dan erişebilirler.) Ama Çinlilerin Kusursuz Parlaklık Bahçesi, Batılıların ise Eski Yazlık Saray adını verdikleri İmparatorluk Bahçeleri, İkinci Afyon Savaşı sırasında 1860 yılında Britanya ve Fransa askeri birlikleri tarafından yağmalandıktan sonra yakıldı.

Demek ki, devrimciliği mağara adamlığıyla karıştırmamak gerek. 21. yüzyılda bazı insanların devrim adına, ilkel' bile denemeyecek bu görüşleri yazabilmeleri ve başkalarıyla paylaşacak cesareti gösterebilmelerini nasıl nitelendirmek gerekir, bilmiyorum.

Author Details

Garbis ALTINOĞLU

maryamohannes@yahoo.fr

Bunu paylaş:Facebook'ta paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Twitter üzerinde paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Linkedln üzerinden paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Pinterest'te paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)WhatsApp'ta paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Daha fazlaArkadaşınızla e-posta üzerinden paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Skype'da paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Telegram'da paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Reddit üzerinde paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Pocket'ta paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Tumblr'da paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)